

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการพัฒนาบทบาทสาขาพรรคการเมืองตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทสาขาพรรคการเมืองตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทสาขาพรรคการเมืองตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จำนวน 13,850 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน 100 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 1 คน สมาชิกสภาท้องถิ่น จำนวน 18 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 81 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังที่มีต่อสาขาพรรคการเมือง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างผู้นำและอุดมการณ์ทางการเมือง 2) ด้านการเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3) ด้านการสนับสนุนการเลือกตั้ง 4) ด้านการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ และ 5) ด้านการเป็นศูนย์กลางของการประสานผลประโยชน์ และตอนสุดท้ายเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนาข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและสรุปประเด็นสำคัญ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาบทบาทสาขาพรรคการเมืองตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 53 คน และเพศหญิงจำนวน 47 คน อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 46-55 ปี จำนวน 33 คน การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 22 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวจำนวน 31 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จำนวน 26 คน สถานภาพ

การสมรส ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สมรส จำนวน 71 คน และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองจำนวน 62 คน ซึ่งสามารถสรุปผลของการศึกษา ได้ดังนี้

1. ระดับความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองโอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีต่อสาขาพรรคการเมือง ดังนี้

ผลจากการศึกษา การพัฒนาบทบาทสาขาพรรคการเมืองตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองโอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองโอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคาดหวังในบทบาทสาขาพรรคการเมืองทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างผู้นำและอุดมการณ์ทางการเมือง ด้านการเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการสนับสนุนการเลือกตั้ง ด้านการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ และด้านการเป็นศูนย์กลางของการประสานผลประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผู้วิจัยนำเสนอเป็นรายชื่อ ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างผู้นำและอุดมการณ์ทางการเมือง มีความคาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ส่งเสริมให้คนที่มีความเสียสละอุทิศตนเพื่อส่วนรวมได้เป็นผู้นำชุมชน ปลุกฝังให้ผู้นำเป็นคนดีมีคุณธรรมซื่อสัตย์สุจริต คัดเลือกสมาชิกพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ส่งเสริมให้สมาชิกพรรคได้รับการคัดเลือกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่งเสริมให้สมาชิกพรรคมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือข้อบังคับพรรค และลำดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมให้กรรมการสาขาพรรคได้รับโอกาสคัดเลือกเป็นคณะกรรมการบริหารพรรค

1.2 ด้านการเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความคาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ให้ความรู้แก่สมาชิกพรรคและประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้ความรู้แก่สมาชิกพรรคและประชาชนเกี่ยวกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้ความรู้แก่สมาชิกพรรคและประชาชนเกี่ยวกับพรรคการเมือง ให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง แก่ประชาชน ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรม สัมมนา และลำดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1.3 ด้านการสนับสนุนการเลือกตั้ง มีความคาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ รณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือออกเสียงประชามติ ช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นตัวแทนของพรรค สอดส่อง ป้องกันไม่ให้มีการทุจริตการเลือกตั้ง รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือออกเสียง

ประชามติ ควบคุมตรวจสอบตัวแทนของพรรคที่ได้รับเลือกตั้งให้ดำเนินงานตามนโยบายที่หาเสียง และอันดับสุดท้าย คือ ดำเนินงานคณะแนวเสียงของพรรคจากประชาชนในชุมชนเมื่อมีการเลือกตั้ง

1.4 ด้านการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ มีความคาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาสัมพันธ์พรรคให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะแก่พรรคเพื่อแก้ไขปัญหาในชุมชน ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนทั่วไปสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างพรรคกับประชาชนในชุมชน และอันดับสุดท้าย คือ รวบรวมข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในชุมชนให้กับพรรค

1.5 ด้านการเป็นศูนย์กลางของการประสานผลประโยชน์ มีความคาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ รับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนในชุมชน และหาทางช่วยเหลือ นำนโยบายพรรคไปปฏิบัติในชุมชน ประสานงานระหว่างสมาชิกพรรคกับพรรค ประสานงานระหว่างประชาชนทั่วไปกับสาขาพรรค ประสานงาน ในกลุ่มของสมาชิกพรรค และอันดับสุดท้าย คือ ประสานงานระหว่างสมาชิกพรรคกับสาขาพรรค

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เนื่องจากข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามไม่ตรงกับประเด็นของคำถามทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยจึงไม่ได้นำเสนอ

2. การจัดทำและนำเสนอแผนยุทธศาสตร์เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทสาขาพรรคการเมืองตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ซึ่งผลจากการวิจัยสามารถนำข้อมูลมาจัดทำแนวทางการพัฒนาบทบาทสาขาพรรคการเมือง โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนงานพัฒนาครอบคลุมทุกด้าน จำนวน 5 ยุทธศาสตร์ 8 กลยุทธ์ ดังนี้

2.1 ยุทธศาสตร์เสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

2.1.1 เป้าประสงค์

2.1.1.1 เพื่อพัฒนาบุคลากรของพรรคการเมืองและสาขาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

2.1.1.2 เพื่อตรวจ ติดตาม และนิเทศการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองและสาขา

2.1.2 ตัวชี้วัด

2.1.2.1 บุคลากรของพรรคการเมืองได้เข้าร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองปีละ 1 ครั้ง

2.1.2.2 พรรคการเมืองและสาขาพรรคมีการศึกษาดูงานปีละ 1 ครั้ง

2.1.2.3 สาขาพรรคการเมืองได้รับการตรวจติดตามจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

2.1.3 กลยุทธ์

2.1.3.1 กลยุทธ์สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

2.1.3.1.1 โครงการประชุมชี้แจงบุคลากรของพรรคการเมืองในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

2.1.3.1.2 โครงการสนับสนุนการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของพรรคการเมืองและสาขา

2.1.3.1.3 โครงการจัดทำคู่มือและปฏิทินการปฏิบัติงานของพรรคการเมืองและสาขา

2.1.4 ผู้รับผิดชอบ

2.1.4.1 สำนักกิจการพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

2.1.4.2 งานพรรคการเมืองสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการสร้างผู้นำและอุดมการณ์ทางการเมือง

2.2.1 เป้าประสงค์

2.2.1.1 เพื่อส่งเสริมให้พรรคการเมืองและสาขาสร้างผู้นำที่ดีมีคุณธรรมและอุดมการณ์ทางการเมือง

2.2.1.2 เพื่อสนับสนุนให้สาขาพรรคการเมืองคัดเลือกสมาชิกของพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

2.2.2 ตัวชี้วัด

2.2.2.1 พรรคการเมืองและสาขามีการสนับสนุนสมาชิกพรรคที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองให้ได้เป็นผู้นำ

2.2.2.2 บุคลากรของพรรคการเมืองได้เข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม ร้อยละ 70

2.2.2.3 สาขาพรรคการเมืองคัดเลือกสมาชิกพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในการเลือกตั้ง

2.2.3 กลยุทธ์

2.2.3.1 กลยุทธ์ผู้นำยุคใหม่

2.2.3.1.1 โครงการอบรมการสร้างผู้นำที่สืบวิถีประชาธิปไตย

2.2.3.2 กลยุทธ์ค้นหาคนดีมีอุดมการณ์

2.2.3.2.1 โครงการค่ายคุณธรรมจริยธรรมสำหรับบุคลากรของพรรค
การเมือง

2.2.3.2.2 โครงการสนับสนุนการค้นหาคณบดีทำหน้าที่ผู้แทน

2.2.4 ผู้รับผิดชอบ

2.2.4.1 สำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ สำนักงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้ง

2.2.4.2 งานพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.3 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน

2.3.1 เป้าประสงค์

2.3.1.1 เพื่อให้บุคลากรของพรรคการเมือง มีความรู้ในเรื่องการปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้ง และพรรคการเมือง

2.3.1.2 เพื่อให้บุคลากรของพรรคการเมืองสามารถเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ
การปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้ง และพรรคการเมืองให้กับชุมชน

2.3.1.3 เพื่อสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับการปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้ง และพรรคการเมือง

2.3.2 ตัวชี้วัด

2.3.2.1 บุคลากรของพรรคการเมือง มีความรู้ในเรื่องการปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้ง และพรรคการเมือง

2.3.2.2 สาขาพรรคการเมืองมีการจัดตั้งอาสาสมัครเผยแพร่ประชาธิปไตย
อย่างน้อยแห่งละ 5 คน

2.3.2.3 มีเครือข่ายการเรียนรู้ประชาธิปไตยอย่างน้อยสาขาพรรคละ 1 แห่ง

2.3.3 กลยุทธ์

2.3.3.1 กลยุทธ์ประชาธิปไตยเข้มแข็ง

2.3.3.1.1 โครงการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตย การเลือกตั้ง และพรรคการเมือง

2.3.3.1.2 โครงการจัดอบรมบุคลากรของพรรคการเมืองเพื่อเป็น
อาสาสมัครเผยแพร่ประชาธิปไตย

2.3.3.1.3 โครงการสนับสนุนการจัดเวทีชาวบ้านเสวนาประชาธิปไตย

2.3.4 ผู้รับผิดชอบ

งานพรรคการเมือง และงานการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.4 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

2.4.1 เป้าประสงค์

2.4.1.1 เพื่อส่งเสริมให้สาขาพรรคการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์
ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งทุกระดับ

2.4.1.2 เพื่อส่งเสริมให้สาขาพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการช่วยผู้สมัคร
รับเลือกตั้ง หาเสียง

2.4.1.3 เพื่อสนับสนุนให้สาขาพรรคการเมืองมีการประสานงานกับ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบการเลือกตั้ง

2.4.2 ตัวชี้วัด

2.4.2.1 สาขาพรรคการเมืองมีการจัดทำแผนรณรงค์ประชาสัมพันธ์การ
เลือกตั้งทุกระดับ

2.4.2.2 สาขาพรรคการเมืองช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงทุกครั้งที่มีการ
เลือกตั้ง

2.4.2.3 สาขาพรรคการเมืองมีเครือข่ายตรวจสอบการเลือกตั้งทุกระดับ

2.4.3 กลยุทธ์

2.4.3.1 กลยุทธ์ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เลือกตั้งเชิงรุก

- 1) โครงการอบรมการจัดทำแผนรณรงค์ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง
- 2) โครงการร่วมด้วยช่วยหาเสียง

2.4.3.2 กลยุทธ์เลือกตั้งใสสะอาด

- 1) โครงการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายตรวจสอบการเลือกตั้ง
- 2) โครงการสนับสนุนการจัดตั้งอาสาสมัครตาสับปะรด

2.4.4 ผู้รับผิดชอบ

งานจัดการเลือกตั้ง งานการมีส่วนร่วมและงานพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.5 ยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้พรรคการเมืองเป็นพรรคการเมืองของประชาชน

2.5.1 เป้าประสงค์

2.5.1.1 เพื่อส่งเสริมให้พรรคการเมืองได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของพรรคและสาขา

2.5.1.2 เพื่อสนับสนุนให้สาขาพรรคได้มีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชน

2.5.1.3 เพื่อส่งเสริมให้มีการขยายฐานสมาชิกของพรรคการเมือง

2.5.1.4 เพื่อสนับสนุนให้สาขาพรรคการเมืองเป็นศูนย์กลางในการช่วยเหลือประชาชน

2.5.1.5 เพื่อสนับสนุนการนำนโยบายของพรรคไปปฏิบัติในชุมชน

2.5.1.6 เพื่อสนับสนุนให้สาขาพรรคการเมืองเป็นสื่อกลางในการประสานงานระหว่างพรรคการเมืองกับสมาชิกพรรค

2.5.2 ตัวชี้วัด

2.5.2.1 สมาชิกพรรคและประชาชนทั่วไปได้รับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของพรรคการเมืองและสาขา

2.5.2.2 พรรคการเมืองได้รับทราบปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในชุมชน

2.5.2.3 พรรคการเมืองมีการขยายฐานสมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี

2.5.2.4 สาขาพรรคมีศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์อย่างน้อยสาขาละ 1 แห่ง

2.5.2.5 สาขาพรรคมีการนำนโยบายของพรรคไปปฏิบัติในชุมชนอย่างน้อยร้อยละ 60

2.5.2.6 สาขาพรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการประสานงานระหว่างพรรคการเมืองกับสมาชิกพรรค

2.5.3 กลยุทธ์

2.5.3.1 กลยุทธ์พรรคการเมืองของประชาชน

- 1) โครงการพรรคการเมืองพบประชาชน
- 2) โครงการส่งเสริมการจัดตั้งที่ปรึกษาปัญหาชุมชน
- 3) โครงการส่งเสริมการขยายฐานสมาชิกพรรค

2.5.3.2 กลยุทธ์พรรคการเมืองสัมพันธ์

- 1) โครงการจัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์
- 2) โครงการสนับสนุนการนำนโยบายพรรคไปปฏิบัติในชุมชน
- 3) โครงการสาขาพรรคการเมืองเชื่อมความสัมพันธ์

2.5.4 ผู้รับผิดชอบ

งานพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษา การพัฒนาบทบาทสาขาพรรคการเมืองตามความคาดหวังของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองโอโยธา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองโอโยธา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคาดหวังในบทบาทสาขาพรรคการเมืองทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างผู้นำและอุดมการณ์ทางการเมือง ด้านการเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการสนับสนุนการเลือกตั้ง ด้านการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ และด้านการเป็นศูนย์กลางของการประสานผลประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่และบทบาทของสาขาพรรคการเมือง ตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2547 : 39 – 40) ที่มีความเห็นว่าสาขาพรรคการเมืองถือเป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมือง ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินกิจการของสาขาพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมือง จัดให้มีการประชุมของสาขาพรรค และเข้าร่วมประชุมใหญ่กับพรรคการเมืองตามข้อบังคับพรรค หน้าที่ในการรับและสรรหาบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค โดยสาขาพรรคควรทำหน้าที่ในการระดมและแสวงหาการสนับสนุนจากประชาชนในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับบุคคลที่คุณสมบัติครบถ้วนและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายเข้าเป็นสมาชิกพรรค เพื่อขยายฐานการสนับสนุนจากประชาชนของพรรคให้กว้างขวางและทั่วถึงในทุกพื้นที่มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค นอกจากต้องเป็นไปโดยสมัครใจแล้ว ยังควรคำนึงถึงความเชื่อมั่นและศรัทธาในอุดมการณ์หรือแนวนโยบายของพรรค หน้าที่ในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป ซึ่งการให้ความรู้ทางการเมืองนี้ ถือเป็นภารกิจหลักประการหนึ่งของสาขาพรรคการเมืองที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง หน้าที่ในการรับฟังปัญหาความเดือดร้อนและข้อคิดเห็นในนโยบายสาธารณะจากสมาชิกและประชาชนในพื้นที่ และพิจารณาหาแนวทางแก้ไขในขีดความสามารถที่กระทำได้หรือนำเสนอต่อพรรคการเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการ หน้าที่ในการเป็นสื่อกลางระหว่างพรรคการเมืองกับสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทั่วไปในการนำนโยบายของพรรคมาสู่การปฏิบัติ รวมถึงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์นโยบายของพรรคให้เป็นที่รู้จักและศรัทธาจากประชาชน หน้าที่ในการช่วยพิจารณาสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรค โดยทำหน้าที่สรรหาและคัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมเพื่อเสนอชื่อเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคและให้การสนับสนุนอย่าง

แข่งขันต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หน้าที่ในการดำเนินกิจการทางการเมืองตามนโยบายของพรรคหรือตามแผนการดำเนินงานของสาขาพรรค โดยมีการประสานกับพรรคการเมืองอย่างใกล้ชิด และรายงานผลการดำเนินการ ตลอดจนอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ ให้กับพรรคการเมืองทราบ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดและสามารถนำมาอภิปรายรายชื่อได้ ดังนี้

1. ด้านการสร้างผู้นำและอุดมการณ์ทางการเมือง บทบาทที่คาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง บทบาทหน้าที่ของพรรคการเมือง ของสมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2549 : 430 – 437) ที่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองควรมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญคือ การสร้างและฝึกฝนผู้นำทางการเมือง พรรคการเมืองจะเป็นสถาบันที่สร้างผู้นำทางการเมืองที่ดีเพื่อผลิตออกออกไปเป็นนักการเมืองมืออาชีพที่มีความสามารถและความพร้อมที่จะดำรงตำแหน่งผู้นำทางการเมืองในระดับต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองในประเทศไทยของ ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ (2519 : 50 - 60) ที่กล่าวว่า ในระบอบประชาธิปไตยพรรคการเมืองจะต้องมีสาขาพรรคให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และจะต้องมีสาขาพรรคกระจายไปยังทุกท้องถิ่นและทุกกลุ่มผลประโยชน์ หรือมิฉะนั้นก็จะต้องให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทั้งนี้สาขาพรรคการเมืองมีความสำคัญ คือ เป็นการสร้างผู้นำทางการเมืองในระดับท้องถิ่น กล่าวคือสมาชิกพรรคหรือผู้สนใจในท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านทางสาขาพรรค เช่น การมีโอกาสได้เป็นหัวหน้าสาขาพรรค กรรมการกลาง สาขาพรรคระดับภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล เลขาธิการสาขาพรรค โฆษกสาขาพรรค ฯลฯ และเมื่อมีการประชุมกรรมการกลางของพรรคในระดับชาติ ผู้นำทางการเมืองเหล่านี้ อาจได้รับคัดเลือกตั้งเป็นตัวแทนไปร่วมประชุม หรืออาจได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่เป็นกรรมการกลางก็ได้ นับว่าเป็นการสร้างผู้นำทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอย่างแท้จริง และจะทำให้สถาบันพรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักในการฝึกอบรมผู้นำทางการเมืองมาตั้งแต่รากฐานของประเทศอย่างแท้จริง และงานวิจัยของ วรานนท์ วิเศษศิริ (2551 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง หลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมืองกับระบบพรรคการเมืองไทย พบว่า มาตรการที่จะช่วยแก้ไขสภาพปัญหาที่ขัดแย้งในตัวเองของระบบรัฐสภาเพื่อให้อำนาจสูงสุดไม่รวมศูนย์อยู่ในคนคนเดียวหรือองค์กรองค์กรเดียว อันจะทำให้เกิดการใช้อำนาจในทางที่ผิด คือการสร้างหลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง ให้เกิดขึ้นภายในองค์กรของพรรค อันเปรียบเสมือนการย่อส่วนองค์กรในการนำหลักประชาธิปไตยมาปรับใช้จากองค์กรในระดับประเทศเป็นองค์กรที่เล็กกว่าคือระดับพรรคการเมืองด้วยการกำหนดมาตรการในการส่งเสริมให้สมาชิกพรรคเข้ามามีส่วนร่วมภายในพรรค พยายามพัฒนาพรรคให้เป็นพรรคมวลชน ที่ยอมรับให้อำนาจสูงสุดภายในพรรคเป็นของสมาชิกพรรคอย่างแท้จริง มีการสร้างเครือข่ายขยายฐาน

สนับสนุนไปสู่สมาชิกพรรคในระดับท้องถิ่นด้วยการจัดตั้งสาขาพรรคในจำนวนที่เหมาะสมโดยใช้จำนวนสมาชิกเป็นเกณฑ์ในการจัดตั้ง ปรับโครงสร้างการบริหารและการจัดองค์กรภายในพรรคให้อำนาจภายในพรรค อาทิ อำนาจในการเลือกและถอดถอนผู้บริหารพรรค อำนาจในการกำหนดตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนของพรรค และอำนาจในการตัดสินใจยุบเลิกพรรคอยู่กับสมาชิกในระดับล่างเพื่อเป็นฐานต่อเนื่องขึ้นไปถึงผู้บริหารในระดับบน กำหนดวาระในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารพรรคและกำหนดให้การออกเสียงภายในพรรคใช้วิธีการลงคะแนนลับเพื่อทำให้ผู้แทนและสมาชิกพรรคสามารถใช้กระบวนการตามระบอบประชาธิปไตยในการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร

2. ด้านการเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง บทบาทที่คาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องลักษณะของพรรคการเมืองที่แท้จริงของโจเซฟและไวเนอร์ (Joseph & Weiner. 1966 : 3) ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาลักษณะของพรรคการเมืองที่แท้จริงไว้ คือ พรรคการเมืองต้องพยายามหาคะแนนเสียงเมื่อมีการเลือกตั้ง และหาความสนับสนุนจากมหาชนทั่วไปเมื่อไม่มีการเลือกตั้ง พรรคการเมืองจะต้องมีบทบาทเป็นผู้เร่งเร้าให้ประชาชนเกิดความสำนึกทางการเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด การดำเนินบทบาทดังกล่าว นอกจากจะเป็นการให้การศึกษาอบรมทางการเมืองแล้ว ยังเป็นการดึงประชาชนเข้ามาสนับสนุนพรรคอีกด้วย และงานวิจัยของ กมลทิพย์ วรรณวงศ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทนอกการเลือกตั้งของสาขาพรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดสงขลา พบว่า บทบาทและกิจกรรมนอกการเลือกตั้งของสาขาพรรคประชาธิปัตย์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้านด้วยกัน คือ 1) บทบาทการเข้าร่วมงานกิจกรรมต่างๆ ของท้องถิ่น เช่น เข้าร่วมในงานพิธีต่างๆ 2) บทบาทด้านการเมือง การให้บริการข่าวสารทางการเมือง การจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ

3. ด้านการสนับสนุนการเลือกตั้ง บทบาทที่คาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ วีรานนท์ (2535 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมือง ศึกษากรณีพรรคประชาธิปัตย์ พบว่า บทบาทสาขาพรรคการเมืองมีส่วนเสริมสร้างฐานอำนาจทางการเมืองแก่พรรคประชาธิปัตย์ แต่ในขณะเดียวกันสาขานั้นจะมุ่งเน้นแสดงบทบาทในการรณรงค์หาเสียงให้กับผู้สมัครของพรรค และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองในประเทศไทยของ ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ (2519 : 50 - 60) ที่กล่าวว่า สาขาพรรคจะทำหน้าที่สนับสนุนการเลือกตั้งของพรรค ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งซ่อม หรือการเลือกตั้งสภาท้องถิ่น พรรคการเมืองก็จะกลายเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญและจะขาดมิได้สำหรับประชาธิปัตย์ในประเทศไทย

4. ด้านการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ บทบาทที่คาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องลักษณะของพรรคการเมืองที่แท้จริงของ โจเซฟและไวเนอร์ (Joseph & Weiner. 1966 : 3) ที่กล่าวว่า พรรคการเมืองจะต้องมีองค์การหรือสาขาแผ่กระจายไปในระดับท้องถิ่นและมีข่ายการติดต่อกันระหว่างสำนักงานใหญ่กับสาขาพรรคในท้องถิ่นจะต้องมีระบบการติดต่อกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง สาขาของพรรคในท้องถิ่นนับเป็นองค์การพื้นฐานสำคัญของพรรคการเมือง เพราะจะทำหน้าที่สื่อสารหรือตัวเชื่อมโยงระหว่างพรรคกับประชาชนและกลุ่มต่างๆ โดยสาขาพรรคจะทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลต่างๆ เช่น ปัญหาและความต้องการของประชาชน นอกจากนี้สาขาพรรคยังทำหน้าที่แสวงหาสมาชิกและสนับสนุนพรรคในการเลือกตั้ง และงานวิจัยของ ชายชาญ ชนะโรค (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของสาขาพรรคการเมืองไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 พบว่า สาขาพรรคการเมืองไทยมีบทบาทหน้าที่ใน 2 ด้าน คือ บทบาทหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและบทบาทหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ แต่ส่วนใหญ่พบว่าสาขาพรรคการเมืองมีแนวโน้มในการปฏิบัติหน้าที่หรือบทบาทหน้าที่ที่ควรปฏิบัติมากกว่าหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด จะเห็นได้จากที่พรรคการเมืองจะขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานการส่งเสริมสมาชิกพรรคการเมืองและการหาสมาชิกเพิ่ม และเกือบทุกพรรคการเมืองที่ศึกษาได้ขอรับการสนับสนุนเพื่อดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่ควรปฏิบัติเพื่อสาขาพรรคได้นำเงินสนับสนุนมาดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ ที่เป็นบทบาทหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ ได้แก่ การหาสมาชิกเพิ่ม การเผยแพร่นโยบายพรรค การให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป เป็นต้น

5. ด้านการเป็นศูนย์กลางของการประสานผลประโยชน์ บทบาทที่คาดหวังภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ จูนิตดา สารเวียง (2543 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ต่อบทบาททางการเมืองของพรรคการเมืองไทย พบว่า ในบทบาททางการเมืองของพรรคการเมือง ประชาชนเห็นว่าพรรคการเมืองมักจะทำหน้าที่ด้านเป็นฝ่ายค้านได้มากกว่าด้านอื่นและยังคาดหวังให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ในด้านนี้มากกว่าด้านอื่นเช่นกัน นอกจากนี้ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ต่างกันยังมีความสัมพันธ์ต่อความคาดหวังในบทบาททางการเมืองของพรรคการเมืองที่ต่างกัน คือ ประชาชนที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำมีความคาดหวังให้พรรคทำบทบาทหน้าที่ในการเป็นศูนย์กลางให้ประชาชนเข้ามาแสดงความคิดเห็นและทำหน้าที่ประสานผลประโยชน์ของประชาชนมากกว่าประชาชนที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลางและสูงซึ่งคาดหวังรองลงมาตามลำดับ และแนวความคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองของ สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2549 : 430 – 437) ที่เห็นว่าพรรคการเมืองควร ทำหน้าที่เป็นสถาบันที่ประสาน

ประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ตามหลักการทั่วไปแล้ว กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์จะมีบทบาทในการสร้างอิทธิพลต่อรัฐบาลในนโยบายสาธารณะ พรรคการเมืองจะทำหน้าที่ประสานผลประโยชน์ให้กับกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ด้วยการเสนอให้มีกฎหมายที่เป็นธรรมกับทั้งสองฝ่าย รวมทั้งกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 พรรคการเมืองต้องให้ความสำคัญต่อสาขาพรรค ในฐานะที่เป็นรากฐานในการดำเนินกิจการทางการเมือง เริ่มจากการจัดตั้งสาขาพรรคต้องคำนึงถึงความพร้อมของสาขา เช่น ความพร้อมในเรื่องบุคลากรที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการสาขาและเจ้าหน้าที่ ความพร้อมของพื้นที่และประชาชนที่จะให้การสนับสนุนสาขาพรรค โดยเน้นคุณภาพของสาขาพรรคมากกว่าปริมาณ และเมื่อได้จัดตั้งแล้วพรรคการเมืองต้องมีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการของสาขาพรรคอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สาขาพรรคมีขีดความสามารถในการดำเนินกิจการและพัฒนาต่อไปได้

1.2 พรรคการเมืองควรมีการจัดโครงสร้างการประสานงานของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง โดยอาจกำหนดให้มีฝ่ายประสานงานสาขาพรรคในสำนักงานใหญ่พรรคเพื่อทำหน้าที่ในการประสานงานให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ การเงิน การแนะนำทั่วไปแก่สาขาพรรค และหน้าที่อื่นๆ และอาจจัดตั้งศูนย์ประสานงานสาขาพรรคระดับจังหวัดหรือระดับภาคตามความเหมาะสม

1.3 สาขาพรรคการเมืองควรถูกกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่มีเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ แผนการรณรงค์และหาสมาชิกเพิ่ม แผนการเผยแพร่และให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชน แผนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งและระดมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น เพื่อเป็นกรอบทิศทางในการดำเนินกิจการของสาขาพรรคให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อศึกษาว่าสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใด และควรมีการปรับปรุงแก้ไขวิธีการดำเนินการอย่างไร โดยอาจขอคำแนะนำและการสนับสนุนจากศูนย์ประสานงานจังหวัด – ภาค หรือพรรคการเมือง และรายงานผลการดำเนินงานให้พรรคการเมืองทราบทุกระยะ

1.4 สาขาพรรคควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเป็นรายสัปดาห์ หรือรายเดือนและเผยแพร่ให้สมาชิกทราบทั่วกัน โดยอย่างน้อยที่สุดควรจัดให้มีการประชุมสาขาพรรคเดือนละหนึ่งครั้ง เพื่อให้กรรมการสาขาและสมาชิกได้มีโอกาสมาพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และรายงาน

ผลการปฏิบัติงานให้ที่ประชุมทราบ และควรจัดทำรายงานการประชุมทุกครั้งเพื่อประโยชน์ในการติดตามการดำเนินงาน

1.5 สาขาพรรคการเมืองควรเน้นการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการปฏิบัติงาน และวิสัยทัศน์ในการดำเนินกิจการและพัฒนาสาขาพรรคแก่บุคลากรของสาขาพรรค โดยเริ่มจากกรรมการสาขา เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสาขา สมาชิกพรรค และประชาชนทั่วไป

1.6 สาขาพรรคควรเร่งแสวงหาการสนับสนุนจากสมาชิกและประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยสร้างความยอมรับและศรัทธาในอุดมการณ์ของพรรค และกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองกับสาขาพรรค

1.7 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ควรให้การส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองและสาขาพรรค ในฐานะที่เป็นองค์กรที่ควบคุม ตรวจสอบ และส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของพรรคการเมืองและสาขาพรรค ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ควรขยายกลุ่มที่ศึกษา โดยให้มีการศึกษาจากกรรมการพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมือง

2.2 ควรทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง